

SATVERSMES TIESAS KOLĒĢIJA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV-1010. Tālrunis: 67830735, 67210274. Fakss:
67830770. E-pasts: tiesa@satv.tiesa.gov.lv

LĒMUMS PAR ATTEIKŠANOS IEROSINĀT LIETU

Rīgā

2024. gada 25. septembrī

Satversmes tiesas 4. kolēģija šādā sastāvā: kolēģijas priekšsēdētājs Jānis Neimanis, tiesneses Anita Rodiņa un Veronika Krūmiņa,

kolēģijas sēdē izskatījusi Satversmes tiesā saņemto [..] (turpmāk – Pieteikuma iesniedzēja) pieteikumu par lietas ierosināšanu (ieteikums Nr. 102/2024),

konstatēja:

1. No pieteikuma izriet, ka Pieteikuma iesniedzēja lūdz Satversmes tiesu atzīt 2024. gada 11. janvāra likuma “Grozījumi Tabakas izstrādājumu, augu smēķēšanas produktu, elektronisko smēķēšanas ierīču un to šķidrumu aprites likumā” (turpmāk – Grozījumi) 4. pantu, ciktāl ar to Tabakas izstrādājumu, tabakas aizstājējproduktu, augu smēķēšanas produktu, elektronisko smēķēšanas ierīču un to šķidrumu aprites likuma (turpmāk – Likums) 3. pants papildināts ar pirmās daļas 8. punktu un 5.¹ daļas 3. punktu, kā arī 13. pantu, ciktāl ar to Likums papildināts ar 10.² panta pirmo daļu, (turpmāk – apstrīdētās normas) par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 91. pantam.

2. Ar Grozījumu 4. pantu Likuma 3. panta pirmā daļa papildināta arī ar 8. punktu, kurš nosaka: “Aizliegts laist tirgū elektronisko smēķēšanas ierīču šķidrumus un tabakas aizstājējproduktus, kas satur aromatizētājus, izņemot

aromatizētājus, kas rada tabakas smaržu vai garšu. Atļautie aromatizētāji, kas rada tabakas smaržu vai garšu, ir noteikti šā likuma pielikumā.”

Tāpat ar Grozījumu 4. pantu Likuma 3. pants papildināts ar 5.¹ daļu, kuras 3. punkts paredz, ka tabakas aizstājējproduktus atļauts laist tirgū tikai tad, ja maksimālā nikotīna koncentrācija tabakas aizstājējproduktā nepārsniedz četrus miligramus uz gramu.

Savukārt ar Grozījumu 13. pantu Likums papildināts ar 10.² panta pirmo daļu, kas noteic, ka pilngadīga persona līdz 20 gadu vecumam nedrīkst smēķēt, lietot tabakas aizstājējproduktus vai bezdūmu tabakas izstrādājumus, kā arī glabāt tabakas izstrādājumus, tabakas aizstājējproduktus, augu smēķēšanas produktus, elektroniskās smēķēšanas ierīces vai to uzpildes tvertnes.

Atbilstoši Grozījumu 18. pantam Likuma 3. panta pirmās daļas 8. punkts un 5.¹ daļa, kā arī 10.² panta pirmā daļa stāsies spēkā 2025. gada 1. janvārī.

3. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 20. panta piekto daļu, lemjot par to, vai uz saņemtā pieteikuma pamata ir ierosināma lieta, kolēģija izvērtē, vai:

- 1) lieta ir piekritīga Satversmes tiesai;
- 2) iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu;
- 3) pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 18.–19.³ panta prasībām;
- 4) pieteikums nav iesniegts par jau izspriestu prasījumu;
- 5) pieteikumā ietvertais juridiskais pamatojums vai faktiskais apstākļu izklāsts pēc būtības nav mainījies salīdzinājumā ar iepriekš iesniegto pieteikumu, par kuru lēmusi kolēģija.

4. Satversmes tiesas likuma 16. panta 1. punkts paredz, ka Satversmes tiesa izskata lietas par likuma atbilstību Satversmei. Pieteikumā ir apstrīdēta likuma normu satversmība, tādēļ pieteikumā ietvertais prasījums ir piekritīgs Satversmes tiesai.

5. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 17. panta pirmās daļas 11. punktam persona pieteikumu Satversmes tiesā var iesniegt tikai Satversmē noteikto pamattiesību aizskāruma gadījumā.

Līdz ar to Pieteikuma iesniedzēja ir tiesīga iesniegt pieteikumu, ievērojot konstitucionālajai sūdzībai Satversmes tiesas likumā noteiktās prasības.

6. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 19.² panta pirmo daļu konstitucionālo sūdzību Satversmes tiesai var iesniegt ikviena persona, kura uzskata, ka viņai Satversmē noteiktās pamattiesības aizskar tiesību norma, kas neatbilst augstāka juridiska spēka tiesību normai. Savukārt Satversmes tiesas likuma 19.² panta sestās daļas 1. punkts prasa šo uzskatu pamatot.

Personas pamattiesību aizskārums ir konstatējams, ja: pirmkārt, personai Satversmē ir ietvertas konkrētās pamattiesības; otrkārt, tieši apstrīdētā norma aizskar personai Satversmē ietvertās pamattiesības (*sk. Satversmes tiesas 2020. gada 30. decembra lēmuma par tiesvedības izbeigšanu lietā Nr. 2020-08-01 11. punktu*).

Satversmes tiesa ir atzinusi, ka jēdziens “aizskar” ietverts Satversmes tiesas likumā ar mērķi norobežot konstitucionālo sūdzību no *actio popularis* jeb sūdzības vispārības labā (*sk. Satversmes tiesas 2002. gada 22. februāra sprieduma lietā Nr. 2001-06-03 secinājumu daļas 2.4. punktu*). Personai jāsniedz ticams pamatojums tam, ka tiesību normas izraisītās nelabvēlīgās sekas rada pamattiesību aizskārums tieši viņai (*sk. Satversmes tiesas 2013. gada 10. maija sprieduma lietā Nr. 2012-16-01 22.1. punktu*). Tāpat, iesniedzot konstitucionālo sūdzību, pieteikuma iesniedzējam jānorāda objektīvi pārbaudāmi fakti, kas raksturo viņa pamattiesību aizskārums un ļauj konstatēt tā rašanās brīdi (*sal. sk. Satversmes tiesas 2013. gada 10. maija sprieduma lietā Nr. 2012-16-01 22.3. punktu*).

Pieteikuma iesniedzēja uzskata, ka apstrīdētās normas neatbilst Satversmes 91. pantam. Apstrīdētās normas pārkāpjot tiesiskās vienlīdzības principu attiecībā uz 18–20 gadus vecām personām. Šīs personas vairs nevarēsot smēķēt, lietot tabakas aizstājējproduktus vai bezdūmu tabakas izstrādājumus, kā arī glabāt tabakas izstrādājumus, tabakas aizstājējproduktus, augu smēķēšanas produktus, elektroniskās smēķēšanas ierīces vai to uzpildes tvertnes. Tomēr 18 gadu vecumu sasniegušas personas joprojām varēsot iegādāties un lietot alkoholu.

Tādējādi Pieteikuma iesniedzējas argumenti par Satversmes 91. panta aizskārums attiecas uz tādām personu grupām, kuru starpā tā neietilpst, jo ir juridiska persona. Proti, pieteikumā nav sniegts pamatojums tam, kādā veidā apstrīdētās normas iespējamā neatbilstība Satversmes 91. panta pirmajam teikumam izraisītu tieši Pieteikuma iesniedzējai, nevis citām – fiziskām, smēķējošām – personām, Satversmē noteikto pamattiesību aizskārums. Pieteikumā arī nav identificētas citas konkrētas personu grupas, attiecībā uz kurām apstrīdētās normas rada nevienlīdzīgu attieksmi, kā arī pamatots tas, ka Pieteikuma iesniedzēja kādā no šīm grupām ietilpst.

Ņemot vērā minēto, no pieteikuma nav gūstams apstiprinājums tam, ka apstrīdētās normas rada tieši Pieteikuma iesniedzējai Satversmes 91. pantā ietverto pamattiesību aizskārumu.

Līdz ar to pieteikums neatbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta pirmās daļas un sestās daļas 1. punkta prasībām.

Ņemot vērā konstatēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. panta piektās daļas 3. punktu, Satversmes tiesas 4. kolēģija

nolēma:

atteikties ierosināt lietu pēc [..] pieteikuma (ieteikums Nr. 102/2024).

Lēmums nav pārsūdzams.

Kolēģijas priekšsēdētājs

Jānis Neimanis